



Beslisboom meldplicht contaminanten in levensmiddelen

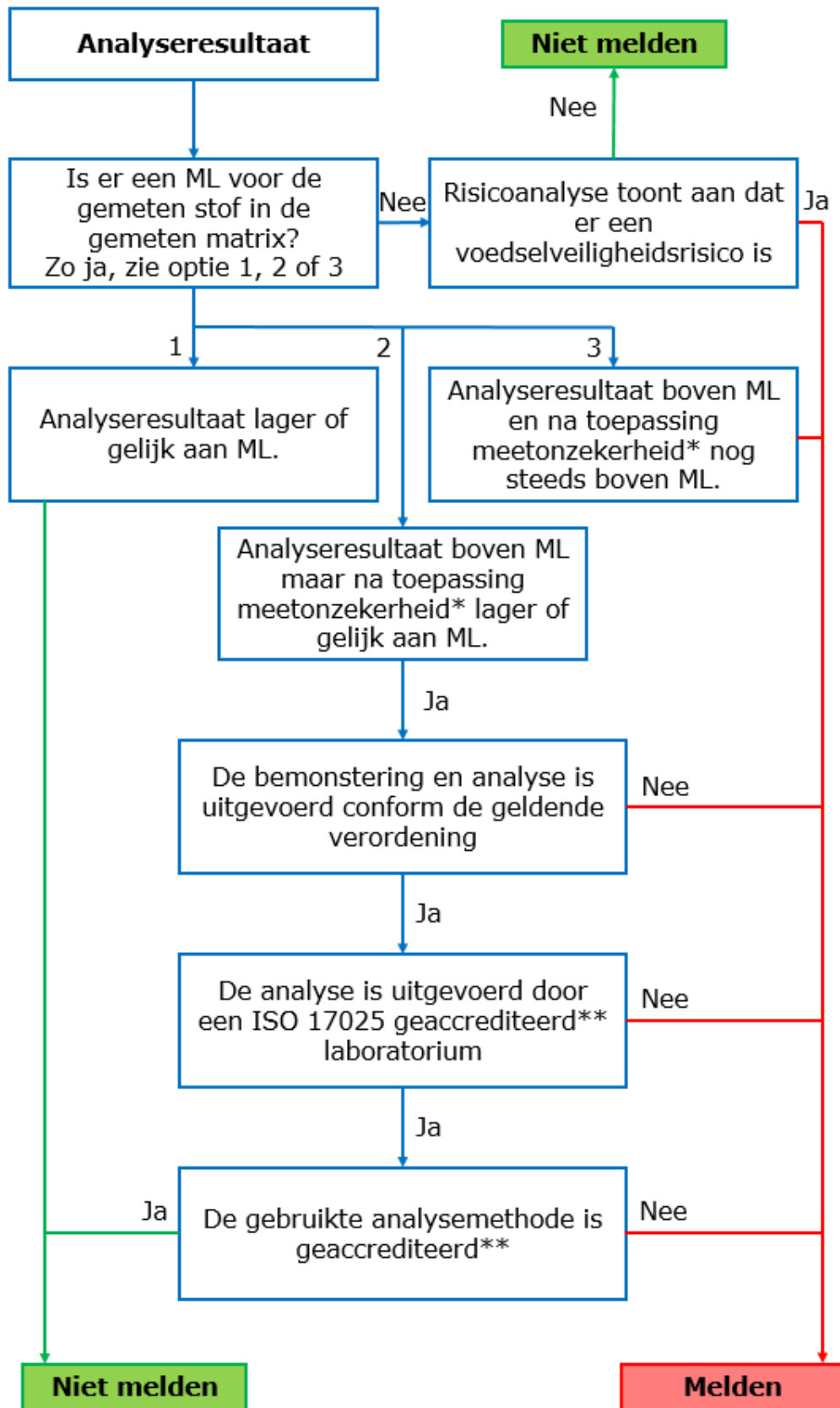
Om de gezondheid van consumenten te beschermen zijn er voor contaminanten in levensmiddelen wettelijke limieten vastgelegd in Europese wetgeving. De term wettelijke limiet omvat zowel maximumgehalten (ML), actie limieten en referentie- en/of indicatieve waarden en/of niveaus. Of er een wettelijke limiet is vastgesteld voor een contaminant in een (grondstof voor een) levensmiddel is te vinden in Europese wetgeving. Hierin staat ook vermeld wat de juiste methode voor bemonstering is om een representatief monster van een partij te verkrijgen. Ook staan er eisen in waaraan een betrouwbare analysemethode moet voldoen; de zogenaamde prestatiekenmerken.

De verordeningen die hier van toepassing zijn:

- Verordening (EG) 333/2007 voor de controle op de gehalten aan sporenelementen en procescontaminanten in levensmiddelen;
- Uitvoeringsverordening (EU) 2022/1428 voor de controle op perfluoralkylstoffen in bepaalde levensmiddelen;
- Verordening (EU) 2017/644 voor de controle op het gehalte aan dioxinen en dioxineachtige en niet-dioxineachtige pcb's in bepaalde levensmiddelen;
- Aanbeveling 2013/711/EU inzake de reductie van de aanwezigheid van dioxinen, furanen en pcb's in levensmiddelen en diervoeders;
- Uitvoeringsverordening (EU) 2023/2782 voor de controle op het mycotoxinegehalte in levensmiddelen;
- Uitvoeringsverordening (EU) 2023/2783 voor controle op het gehalte aan planttoxinen in levensmiddelen.
- Aanbeveling (EU) 2022/553 controle op de aanwezigheid van Alternaria-toxinen in levensmiddelen;
- Aanbeveling (EU) 2022/561 controle op de aanwezigheid van glycoalkaloiden in aardappelen en van aardappelen afgeleide producten.

Voor MOAH dient voor de bemonstering EU verordening 333/2007 gevolgd te worden, voor de analyse de JRC guidance.

Hieronder wordt via een beslisboom uitgelegd hoe een meetwaarde aan een wettelijk criterium moet worden getoetst en wanneer dat bij de NVWA gemeld moet worden.



Notitie: met ML wordt in de beslisboom elke vorm van wettelijke limiet bedoeld

* De meetonzekerheid die toegepast mag worden is te vinden in tabel 1

** De accreditatie van labs en analysemethoden is bijvoorbeeld te vinden op <https://www.rva.nl/alle-geaccrediteerden/>

Tabel 1 Wat is de meetonzekerheid waar men onder voorwaarden rekening mee mag houden?

Stofgroep	Meetonzekerheid voor levensmiddelenbedrijven bij zelfcontrole	Geldende wetgeving met betrekking tot de meetonzekerheid
Contaminanten	<u>Uitgebreide werkelijke meetonzekerheid</u>	Vo. (EG) 333/2007 Vo. (EU) 2017/644 UV. (EU) 2022/1428 Aanbeveling 2013/711/EU
Mycotoxinen	<u>Uitgebreide werkelijke meetonzekerheid of een meetonzekerheid van 50%</u>	UV. (EU) 2023/2782 Aanbeveling (EU) 2022/553
Planttoxinen	<u>Uitgebreide werkelijke meetonzekerheid of een meetonzekerheid van 50%</u>	UV. (EU) 2023/2783 Aanbeveling (EU) 2022/561

Als er geen wettelijke limiet is voor een contaminant in een (grondstof voor een) levensmiddel betekent dit niet automatisch dat een product veilig is. In dit geval zal u een risicoanalyse moeten uitvoeren om te bepalen of er sprake is van een voedselveiligheidsrisico. Als er (mogelijk) een voedselveiligheidsrisico is, dan moet u dit melden bij de NVWA. Voor de risicoanalyse kunt u bijvoorbeeld kijken naar vergelijkbare producten die wel een ML hebben. Ook zijn er voor veel contaminanten blootstellingsgrenzen bepaald, zoals de Tolerable Daily Intake (TDI) oftewel de hoeveelheid waaraan je dagelijks blootgesteld mag worden zonder dat daar een negatief gezondheidseffect van verwacht wordt. Bij een risicobeoordeling moet rekening gehouden worden met de hoeveelheid van de contaminant waaraan men via andere routes blootgesteld wordt en hoeveel het product geconsumeerd wordt. Verder gaat u uit van het lichaamsgewicht van een kind (15 kg), tenzij het product enkel door volwassenen geconsumeerd kan worden. Hieronder een paar fictieve voorbeelden

Voorbeeld 1, vergelijkbaar product

In een partij perenmoes wordt patuline aangetroffen (50 µg/kg). Hier is geen maximum limiet voor vastgelegd in Verordening (EU) 2023/915. Wel is er een ML voor patuline in appelmoes (25 µg/kg). Deze producten zijn goed vergelijkbaar en geeft een signaal dat er sprake kan zijn van een voedselveiligheidsrisico. U moet deze bevinding melden bij de NVWA.

Voorbeeld 2, geen veiligheidsgrenzen

Er wordt ochratoxine aangetroffen in gedroogde ham (5 µg/kg). Voor ochratoxine is volgens de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (EFSA) geen veilige grenswaarde vast te stellen, omdat de stof kankerverwekkend is. Daarom moet de aanwezigheid van de stof in een levensmiddel waar geen ML voor is vastgesteld, gemeld worden bij de NVWA.

Voorbeeld 3, risicobeoordeling

In een partij hazelnoten wordt PFAS aangetroffen (soms van PFAS 1.0 µg/kg). Er is geen ML voor PFAS in hazelnoot (Verordening (EU) 2023/915). Wel is er een veilige grenswaarde voor de stofgroep afgegeven door de EFSA van 4.4 ng/kg/lg (lichaamsgewicht) per week. Om te bepalen of er sprake is van een voedselveiligheidsrisico dient men de blootstelling van PFAS in hazelnoten via verschillende routes te doorlopen; consumptie van pure hazelnoten, hazelnoten pasta, bakkerijproducten die hazelnoten bevatten etc. Vervolgens zou een redelijke inschatting zou

zijn dat men ongeveer 30 gram hazelnoten per dag kan eten: 1 boterham met pasta (± 2 gram), 1 handje hazelnoot (± 25 gram), mueslireep met hazelnoot (± 3 gram).

Op basis daarvan zou de volgende berekening gemaakt worden:

$30 \text{ gram hazelnoten} * 1.0 \text{ ng/gram PFAS} = 30 \text{ ng PFAS blootstelling via hazelnoten per dag.}$

$30 \text{ ng PFAS} * 7 \text{ dagen} = 210 \text{ ng PFAS blootstelling via hazelnoten per week}$

$210 \text{ ng PFAS} / 15 \text{ kg lichaamsgewicht (kind)} = 14 \text{ ng PFAS/kg/lg per week.}$

De gevonden waarde ligt boven de 4.4 ng/kg/lg en moet dus bij de NVWA gemeld worden.

Melden bij de NVWA en vervolg

1) Ik moet melden, welke acties moet ik in gang zetten?

Blijkt uit de beslisboom voor contaminanten in levensmiddelen dat u moet melden bij de NVWA, dan kunt u dat doen op de NVWA-website.

U bent wettelijk verplicht het volgende direct in werking te zetten:

-Het product voldoet (waarschijnlijk) niet aan de wettelijke criteria en levensmiddelen die onveilig zijn en/of niet aan de wetgeving voldoen mogen niet verhandeld worden.

-U dient direct te stoppen met verhandelen en u dient uw afnemer en leverancier op de hoogte te brengen, zodat ook zij stoppen met verhandelen van het desbetreffende product. Het product mag niet verwerkt worden. Het product mag niet gemengd worden met andere levensmiddelen.

2) Wat kan ik nog wel doen met het product?

De wetgeving is leidend. De NVWA kan geen advies geven wat u wel en niet met het product moet doen. Onderstaand worden enkele voorbeelden gegeven (geen uitputtende lijst);

-De wet stelt dat wanneer een onveilig levensmiddel reeds is ingevoerd in de EU, het niet meer verhandeld mag worden als levensmiddel (food) of als diervoeder (feed), en dat de acties onder 1 direct uitgevoerd moeten worden. Het product kan wellicht voor andere dan food/feed

toepassingen gebruikt worden, mits het voldoet aan de voor de toepassing relevante wetgeving en vergunningen. Eventueel kunt u het product als food of feed exporteren naar landen buiten de EU. In dergelijke gevallen dient u te voldoen aan de voorwaarden zoals deze zijn gesteld in art. 12 van Verordening (EG) 178/2002.

Analoog aan producten die reeds zijn ingevoerd in de EU, vallen ook zendingen die de EU binnenkomen onder de meldplicht. Mocht het product nog aan de EU-buitengrens staan, dan zijn de voorwaarden in art. 66 van Verordening (EU) 2017/625 "... *niet conforme zendingen die de Unie binnenkomen*" van toepassing.

3) Mag ik nogmaals bemonsteren en analyseren?

Her-bemonsteren is niet mogelijk bij een officiële NVWA-bemonstering als deze volgens de Europese wetgeving is genomen. Niettemin heeft u het recht, conform artikel 35 van Verordening (EU) 2017/625, advies van een tweede deskundige in te winnen.

Betreft het geen officiële controle (maar bijv. een controle van uzelf of van uw leverancier), dan kan er onder sommige omstandigheden een her-bemonstering worden toegestaan, dit moet in overleg met de NVWA. Dit dient te gebeuren nadat de desbetreffende partij eerst in isolatie is gebracht en is geblokkeerd.